

İLKÖĞRETİM 7. SINIF TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDAKİ ATATÜRK TEMASI METİNLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dilek CERAN, Emel CANPOLAT

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Konya, Türkiye.

İlk Kayıt Tarihi: 12.10.2012

Yayına Kabul Tarihi: 05.04.2013

Özet

Öğrencilerin istenilen hedeflere ulaştırılması için ders kitapları önemli araçlardır. Ancak yayımlanarak kullanılan bir ders kitabının eğitim sisteminin hedeflerini kapsamakta eksiklikleri bulunabilir. Yapılacak incelemelerle ders kitaplarının eksikliklerinin tespit edilerek düzeltilmesine, olumlu yönlerinin belirlenerek geliştirilmesine yardımcı olunması suretiyle, bu önemli araçların öğrencileri belirlenen hedeflere ulaştırmada daha başarılı olmalarını sağlamak gerekir. Bu çalışmada 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre hazırlanan Millî Eğitim Bakanlığı, Koza, Pasifik ve Özgün Yayıncılık'a ait dört ders kitabındaki Atatürk teması içerik ve nicelik bakımından betimsel tarama yöntemiyle değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmada, ders kitaplarının programın hedeflerine tam olarak uymadığı tespit edilmiştir. Tespit edilen yönler bulgular kısmında açıklanmıştır. Bulgulara dayanarak, ders kitaplarının programda uygun görülen konular ve türlerin kesiştiği metinler bulmakta sıkıntıya düştüğü görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: ilköğretim, Türkçe ders kitabı, Atatürk teması, Türkçe Öğretim Programı

THE EVALUATION OF TEXTS IN ATATURK THEME THAT PLACED IN 7TH GRADE TURKISH TEXTBOOKS

Abstract

Textbooks are very important tools to make students reaching the desired goals. But, there may be deficiencies in published and used textbooks. With the investigations it is need and possible to identify and correct the textbooks, to help investigating the textbooks by determining the positive directions of them, and so, it is needed to provide them to be more successful about the work. In this study, Atatürk themes in four different 7 th class Turkish textbook which prepared according to the 2006 Turkish Course Teaching Syllabus are evaluated in terms of quantity and topics. Four textbooks are belong to Millî Eğitim Bakanlığı, Koza, Pasifik and Özgün Publishings. This study, identified that, textbooks are not complying to the desired goals in Teaching Syllabus. This identifies are explained in the Findings Section. According to the findings, we observed that, textbooks are falling on evil days to find both in the same text "the topic and needed text types"

Key Words: primary, Turkish textbook, Atatürk theme, Turkish Course Teaching Syllabus.

1. Giriş

İlköğretim, eğitim sisteminin temel bilgi ve becerilerini kazandıran sekiz yıllık ilk basamağı şeklinde tanımlanır (Parlatır, 1998: 1072). İnsan hayatında, akademik temellerinin atıldığı, okuma ve yazma becerisinin geliştiği, özellikle her alan için temel oluşturan önemli bir aşamadır. Bu noktada ana dili eğitiminin süreçteki en önemli unsur olduğu düşünülebilir. Ana dilini layığıyla öğrenmek, ancak onun özelliklerini, inceliklerini bilmek ve onu işlemekle mümkün olur. Türk Millî Eğitimi'nin genel hedeflerinden biri de **ilköğretimde derslerde ve ders dışı etkinliklerde Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılmasıdır. Hem ana dilinin etkin kullanılması hem de toplumsal değerlerin, kültürün kazandırılabilmesi için metinler önemli bir araçtır.** “Türkçe öğretiminin amacına ulaşması için ders kitapları ve bu kitaplardaki metinlerin büyük rolü vardır. Anlaşılarak okunan metinler, kişileri bir yandan hayata hazırlarken bir yandan da dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlar. Türkçe öğretiminin gerçekleştirilmesinde amaçlanan davranışların öğrencilere kazandırılmasında öğretimin başlıca aracı, metinler olmalıdır” (Sever, 2002: 192).

Sedat Sever'e göre (Sever, 2003: 17), “Temel okuma yazma becerisinin kazanılmaya başlandığı ilköğretim dönemindeki çocukların öğretimde karşılaştıkları metinler ve kitaplar, onların öğrenimlerinin ileriki aşamalarında okuma alışkanlığı edinmiş birer okur olarak yetişmesinde önemli bir sorumluluk üstlenir.” **Yapılandırma yaklaşımı hazırlanan ve 2006'dan bu yana uygulanan Türkçe Öğretim Programı bu düşünceden hareketle seçkin metinlerle işlenecek bir öğretim anlayışını öngörmektedir. Söz konusu programda metinlerin bir bütünlük arz etmesi için temalar esas alınmış ve her tema, alt temalarla desteklenmiştir.**

Mevcut Türkçe Programı'nda, her sınıf düzeyinde 6 temaya yer verilmesi zorunlu tutulmuştur. Bu temalar, programda tema- alt tema olarak belirtilmiştir. Program, (MEB, 2006: 57-60) “ Sevgi, Millî Kültür, Toplum Hayatı, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler, Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Alışkanlıklar, Zaman ve Mekan, Duygular ve Hayaller, Doğa ve Evren, Güzel Sanatlar, Kavramlar ve Çağrışımlar” temalarından istenileni seçmede bir özgürlük tanımakla beraber, bazı temaları belirli sınıf düzeyinde zorunlu tutmuştur. Örneğin, 6.sınıflarda “Sevgi”, 7.sınıflarda “Millî Kültür” , 8.sınıflarda “Toplum Hayatı” zorunlu ana temalardır.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda “Her sınıfta Atatürkçülükle ilgili zorunlu bir temaya yer verilmesi planlanmıştır. Atatürk teması, programda yer alan Atatürkçülükle ilgili konular kapsamında ilgili olduğu belirli gün ve haftalarda işlenmek üzere ele alınacaktır.” ifadesi ile her sınıf düzeyinde Atatürk temasının da zorunlu olması karara bağlanmıştır. (MEB, 2006: 9)

Atatürk temasının zorunlu olması, Türk Millî Eğitimi'nin amaçlarıyla paralel olarak düşünülmüştür. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçlarından biri de, “Türk milletinin bütün fertlerini, Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlakî, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimse-

yen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek" tir.

1982/ 2104 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Atatürk İnkılap ve İlkelerinin Öğretim Esasları Yönergesi'ne göre, öğrencilerin ellerinde bulunan Türkçe kitaplarında yer alan Atatürk, Kurtuluş Savaşı, Atatürk İnkılap ve ilkeleriyle ilgili bulunan "Serbest Okuma" parçaları da, kitaptaki esas metinler gibi işlenmelidir.

"Türkçe öğretiminde dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de Atatürkçülükle ilgili kanun ve yönergelerdir. 2104 sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan 'Temel Eğitim ve Orta Öğretim kurumlarında Atatürk İlke ve İnkılâplarının Öğretim Esasları Yönergesi'nde bütün branş öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin derslerde bu konuya dikkat etmeleri gerektiği şu şekilde belirtilmiştir: "... bütün öğretmenlerimizin Millî Eğitim temel kanunu ve genel programlarında yer alan amaçlar doğrultusunda hareket ederek, öğrencilerini Atatürk inkılâp ve ilkelerine bağlı yurttaşlar olarak yetiştirmeleri görevlerinin gereğidir. Bu durumda ise, okullarımızdaki her türlü branş öğretmeni ile sınıf öğretmenlerinin derslerinde yeri geldikçe bu konuya önemle eğilmeleri ve programlara uygun biçimde etkinlik göstermeleri zorunlu bulunmaktadır. " (Özbay, 2006, s. 64-65)

2. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu betimsel çalışma, ilköğretim 7.sınıf Türkçe ders kitaplarında Atatürk temasında yer alan metinleri doküman analizi yoluyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Doküman analizi araştırması, hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesini kapsar (Madge, 1965). Araştırmada betimsel analize tâbi tutulan metinler, farklı bölgelerde ders kitabı olarak okutulan "MEB, Koza, Pasifik ve Özgün" yayınevlerinin 7.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki Atatürk temasında yer alan toplam 24 metin oluşturmaktadır. Araştırmada sadece okuma metinleri değil, dinleme metinleri de çalışmaya dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır (Karasar, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Belgesel tarama belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar. Araştırmada veri toplama aracı olarak MEB, Koza, Pasifik ve Özgün yayınevlerince hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki Atatürk temasındaki metinler kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Söz konusu metinler, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmiş ders kitabında

bulunması gereken kriterler ve Türkçe Programı esas alınarak nicelik, alt temaların ana temaya uyumu ve tür bakımından değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu betimsel çalışmada toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda doküman analizi yoluyla irdelenmiştir. Dokümanlardan elde edilen veriler, araştırmanın alt problemlerinin sayısallaştırılmasında her bir temayı oluşturan kriterler, var-yok şeklinde değerlendirilmiştir. Metinlerden elde edilen bulgular, Türkçe öğretim programına uygunluk ve öğrenciye Atatürk temasının gereklerini kavratılabilme yönüyle sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Yedinci sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Atatürk teması içerisindeki metinler nicelik bakımından yeterli midir?

Tablo 1. Temadaki Metinlerin Sayısı

	TEMA İŞLENİŞİNDE VERİLEN METİNLERİN ADLARI	TEMA İŞLENİŞİNDE VERİLEN METİN SAYISI	EK METİN (serbest okuma metni) SAYISI
ÖZGÜN YAYINLARI	· Gazi'yi Karşıladım / Necati Cumalı · Atatürk ve Sanat/ Özdemir Nutku · Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda / Cahit Külebi · Atatürk'ün Duyduğu En Güzel Söz / Mine Selimbeyoğlu (Ek) · Mustafa Kemal'i Düşünüyorum/Ü.Y.Öğuzcan (Ek)	4	2
P A S İ F İ K YAYINLARI	· Atatürk'ü Tanımak / Banu Yangın vd. · Atatürk'ün Türk Diline Verdiği Önem/ A.Mumcu · Atatürk'ü Altınla Satın Almak İsteyen Mareşal / Kılıç Ali · Muhsin Ertuğrul / K. Arıburnu · Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda / C. Külebi (Ek) · Ordular! İlk Hedefiniz... / N. Araz (Ek)	4	2
KOZA YAYIN DAĞITIM AŞ	· Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri / M. Şahin · Bir İleti / A. Kapulu · Atatürk'ün Fikir Hayatı/ A. Kapulu · Atatürk/ C. Deniz · 23 Nisan'ın Atatürk'ün Emri İle İlk Kez Çocuk Bayramı Olarak Kutlanması/ Millî Egemenlik D. (Ek) · Atatürk Vatandır / A. Soruklu (Ek)	4	2

	TEMA İŞLENİŞİNDE VERİLEN METİNLERİN ADLARI	TEMA İŞLENİŞİNDE VERİLEN METİN SAYISI	EK METİN (serbest okuma metni) SAYISI
MEB	· Atatürk/ Rasim Köroğlu · Atatürk ve Sanat/ Haldun Taner · Atatürkve Türk Tiyatrosu/ Lütfi Ay · Türk Dili/ Atatürkçülük, 3. Kitap · Mustafa Kemal'i Düşünüyorum/Ü.Y.Oğuzcan (Ek) · Atatürk'ün Okuttuğu Mustafa / A. Palazoğlu (Ek)	4	2

Tema içerisinde yer verilen metinlerin toplam sayısı, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan “Ders kitaplarında işlenişi verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir.”(MEB, 2006: 57) ifadesi ile örtüşmekte midir?

Çalışma kapsamında elde edilen veriler Tablo 1'e eklenmiştir. Tablo 1'de İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan “Ders kitaplarında işlenişi verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir.”(MEB,2006: 57) ifadesinin farklı yayınlara ait 7.sınıf Türkçe ders kitaplarında gerçekleşme düzeyleri verilmektedir. Tabloya göre, tüm 7.sınıf Türkçe ders kitaplarında Atatürk teması işlenişinde 4, ek metin olarak adlandırılan serbest okuma metinlerinde de 2 metin yer almaktadır. Bu verilere göre “Ders kitaplarında işlenişi verilen 4 metin dışında 2 ek metne yer verilmelidir.”(MEB, 2006: 57) ifadesi ile incelenen 7.sınıf Türkçe ders kitaplarında verilen metin sayısı örtüşmektedir.

Ayrıca temadaki metinlerin, “Millî Eğitim Bakanlığı'nın İlköğretim Türkçe Dersi Taslak Ders Kitaplarını İnceleme ve Değerlendirme Ölçütleri” nde belirtildiği üzere “Her temada en az üç en fazla dört okuma metni ve iki serbest okuma metnine yer verilmeli” maddesine de uygun olduğu görülmüştür.

Tema içerisindeki metinler tür bakımından Program'ın sınıf düzeyinde bulunması gereken türlerle ilgili maddesine uymakta mıdır?

Tablo 2. Temadaki Metinlerin Türleri

YAYIN	Metin Adı	Programda 7.sınıfta bulunması önerilen metin türleri							Diğer Yazı Türleri							
		Şiir	Hikaye	Anı	Deneme	Tiyatro	Sohbet	Gezi yazısı	Biyografi	Makale	Masal	Fabl	Günlük	Mektup	Röportaj	Roman
MEB	Atatürk	X														
	Atatürk ve Sanat								X							
	Atatürk ve Türk Tiyatrosu			X												
	Türk Dili								X							
	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	X														
	Atatürk'ün Okuttuğu Mustafa			X												
KOZA	Atatürk'ün Kişiliği ve Özellikleri								X					X		
	Atatürk	X								X						
	Atatürk'ün Fikir Hayatı									X						
	23 Nisan'ın Atatürk'ün Emri ile İlk Kez Çocuk Bayramı Olarak Kutlanması									X						
	Atatürk Vatandır	X														
PASİFİK	Atatürk'ü Tanımak						X			X						
	Atatürk'ün Türk Diline Verdiği Önem			X												
	Atatürk'ü Altınla Satın Almak İsteyen Mareşal Muhsin Ertuğrul				X											
	Atatürk Kurtuluş Savaşında Ordular! İlk Hedefiniz...	X		X												
ÖZGÜN	Gazi'yi Karşladım			X												
	Atatürk ve Sanat				X											
	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	X														
	Derslerine Çalışacaklarmış		X													
	Atatürk'ün Duyduğu En Güzel Söz			X												
	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	X														

6, 7 ve 8.sınıflarda yer verilmesi gereken metin türleri Türkçe Dersi Programı'nda şu şekilde belirlenmiştir:

6. sınıfta: şiir, hikâye, anı, masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup; **7. sınıfta:** şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, sohbet (söyleşi), gezi yazısı, biyografi; **8. sınıfta:** şiir, hikâye, anı, makale, roman, deneme, sohbet (söyleşi), eleştiri, destan (MEB,2006: 57)

İlköğretim 7.sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin türlerinin Millî Eğitim Bakanlığı'nın türlerle ilgili kriterine uyup uymadığını söyleyebilmek için öncelikle türlerin düşünce mi yoksa olay mı bildirdiklerinin belirtilmesi gerekir. Zeynep Korkmaz vd. (1997, s.213-245) "Yükseköğretim Öğrencileri İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri" adlı kitabında "deneme, fıkra, makale, eleştiri, sohbet" türlerinde yazılmış metinler düşünceye dayalı metinler; "hikâye, roman, tiyatro, senaryo, masal, fabl, hatıra, günlük, gezi yazısı, haber, röportaj, biyografi" türünde yazılmış metinler ise olaya dayalı metinler olarak açıklanmıştır.

Tabloda metin türleri gösterilirken Türkçe Programı'nda 7.sınıflarda olması uygun görülen metin türleri için farklı, diğer edebi türler için farklı bir işaret kullanılmıştır. Bu işaretlemenin türlerin programa uygunluğunun incelenmesi açısından kolaylık sağlayacağı düşünülmüştür.

Tablo incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

MEB Yayınları'na ait ders kitabındaki Atatürk temasını oluşturan 6 metnin 2'si şiir, 2'si anı, 2'si makale; Koza Yayınları'na ait ders kitabındaki Atatürk temasını oluşturan 6 metnin 2'si şiir, 3'ü makale, 1'i mektup; Pasifik Yayınları'na ait ders kitabındaki Atatürk temasını oluşturan 6 metnin 1'i şiir, 2'si anı, 1'i tiyatro, 1'i sohbet, 1'i makale; Özgün Yayınları'na ait ders kitabındaki Atatürk temasını oluşturan 6 metnin 2'si şiir, 1'i hikaye, 2'si anı, 1'i deneme türündedir. Buna göre, temada 6 metinde 5 farklı türe yer vermesi göz önünde tutulduğunda, edebî tür çeşitliliği bakımından Pasifik Yayınları'nın metinleri farklı türlerden seçme gayretinde olduğu görülmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan İlköğretim Türkçe Öğretim Programı'nda belirtildiği üzere, Pasifik yayınlarının farklı türlerden metinlere yer verilmesini salık veren maddeye uygun olduğu söylenebilir. Pasifik Yayınları'nı dört farklı türe yer vermesi bakımından Özgün Yayınları izlerken; MEB ve Koza Yayınları'nın altı metin için üç farklı edebi türe yer verdiği görülmektedir. Bu rakamlar bu yayınların ilgili madde konusunda hassasiyet göstermediklerine işaret eder.

İncelenen yayınların temalarını oluşturan metinlerin türlerine bakıldığında Özgün Yayınları'nın Türkçe Programı'nın 7.sınıflar için belirlediği türlerin dışında başka bir türe yer vermediği görülür.

MEB, Koza ve Pasifik Yayınları'nın ise Türkçe Programı'nda 8.sınıf düzeyi için uygun görülen makale türüne yer verdikleri dikkati çekmiş; hatta sınıf seviyesine uygun görülmeyen bu türe Koza Yayınları'nın üç, MEB Yayınları'nın iki metin şeklinde yer verdikleri tespit edilmiştir.

Tablo dağılımından çıkarılacak farklı bir sonuç ise, ders kitaplarının genellikle aynı türleri tekrarladığı, farklı türlerde metinlere yer vermek açısından da eksikliklerinin olduğudur. "Şiir, anı, tiyatro, sohbet ve makale" olmak üzere 5 farklı türe yer vermesi bakımından Pasifik Yayınları'na ait ders kitabının, tür kapsamlılığı bakımın-

dan diğerlerinden daha iyi olduğu söylenebilir. Yapılan inceleme, 3 türe yer vermesiyle Koza Yayınları'na ait ders kitabının “şiir, sohbet, makale ve mektup” türlerine yer vermesi ve aynı temada yer alan 6 metinden 3 metnin türünün makale olması; ayrıca, MEB tarafından belirlenen türler tablosunda 7.sınıf düzeyinde makale türünün olmaması; Koza Yayınları'nın hem sınıf düzeyine uygun olmayan türe 3 metinde yer verme hem de farklı türlerde metinler içermeme açısından eleştirilebilecek bir noktada olduğunu gösterir. Aynı şekilde MEB Yayınları'na ait ders kitabının da “2 şiir, 2 anı, 2 makale” türündeki metne yer vermesi Koza Yayınları ile ilgili yapılabilecek eleştirilerin aynısının söylenebilmesine sebep olmaktadır.

Temalardaki türlere genel olarak bakıldığında tüm yayınların ikişer şiir metnine yer verdiği, Atatürk teması için çoğunlukla şiir, anı ve makale türlerindeki metinlerin seçildiği göze çarpmıştır. Makale türünün sınıf düzeyinde olmayışı da gözden kaçırılmaması gereken bir konudur.

İncelemeye tâbi ders kitaplarındaki Atatürk teması, Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan “Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir.”(MEB,2006, s. 58) ifadesi ile örtüşmekte midir?

Tablo 3. Temadaki Metinlerin Sınıflandırılması

YAYIN	Temada Yer Alan Metin Adı	Duyguya Dayalı	Düşünceye Dayalı	Olaya Dayalı	Duyguya Dayalı M.Sayı	Düşünceye Dayalı M. Sayısı	Olaya Dayalı M. Sayısı
MEB	Atatürk	X					
	Atatürk ve Sanat		X				
	Atatürk ve Türk Tiyatrosu			X			
	Türk Dili		X				
	Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	X			2	2	2
	Atatürk'ün Okuttuğu Mustafa			X			
KOZA	Atatürk'ün Kişiliği ve Öz.		X				
	Bir İleti		X				
	Atatürk	X					
	Atatürk'ün Fikir Hayatı		X				
	23 Nisan'ın Atatürk'ün Emri ile...		X		2	4	0
	Atatürk Vatandır	X					

YAYIN	Temada Yer Alan Metin Adı	Duyguya Dayalı	Düşünceye Dayalı	Olaya Dayalı	Duyguya Dayalı M.Sayısı	Düşünceye Dayalı M. Sayısı	Olaya Dayalı M. Sayısı
PASİFİK	Atatürk'ü Tanımak		X				
	Atatürk'ün Türk Diline Verdiği Önem		X				
	Atatürk'ü Altınla Satın Almak İsteyen			X			
	Muhsin Ertuğrul			X	1	2	3
	Atatürk Kurtuluş Savaşında	X					
	Ordular! İlk Hedefiniz...				X		
ÖZGÜN	Gazi'yi Karşıladım			X			
	Atatürk ve Sanat		X				
	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	X					
	Derslerine Çalışacaklarmış			X			
	Atatürk'ün Duyduğu En Güzel Söz			X	2	1	3
Mustafa Kemal'i Düşünüyorum	X						

Metinlerin duyguya, düşünceye veya olaya dayalı şeklinde sınıflandırıldığı Tablo 3 incelendiğinde, Atatürk teması içerisinde MEB Yayınları'nın 2 duyguya, 2 düşünceye, 2 olaya ; Pasifik Yayınları'nın 1 duyguya, 2 düşünceye, 3 olaya; Özgün Yayınları'nın 2 duyguya, 1 düşünceye, 3 olaya dayalı metne yer verdiği görülmüştür. Koza Yayınları'nın ise 2 duyguya, 4 düşünceye yer verirken, olaya dayalı metne hiç yer vermediği görülmüştür.

Özgün, Pasifik ve MEB Yayınları'na ait kitaplardaki Atatürk teması içerisinde yer alan metinlerin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki "Her temada iki olaya, bir düşünceye dayalı metne yer verilmelidir."(MEB,2006, s.58) ifadesi ile örtüştüğü görülmektedir. Ancak Koza Yayınları'na ait ders kitabında olaya dayalı metinlere hiç yer verilmemesi, bu noktada yayının programın ilgili maddesine uygun olmadığını göstermektedir.

Toplam sayı olarak düşünüldüğünde, dört yayına ait ders kitabındaki 24 metnin 7'sinin duyguya dayalı, 9'unun düşünceye dayalı, 8'inin olaya dayalı metinler olduğu görülmektedir. Duyguya dayalı metinlerin tamamı şiir, düşünceye dayalı metinlerin 6'sı makale, olaya dayalı metinlerin 6'sı anı türündedir. İlköğretim I. kademesinden beri öğrenciler Atatürk temasında şiir ve anı türleriyle karşılaşmaktadır. II. kademe öğrenilen tür artmasına rağmen Atatürk temasında yer alan metinlerin türlerinin fazla değişmediği dikkati çekmiştir. Bu durum, öğrencilerin zihninde "Atatürk'le ilgili bu türlerden başka türde bir metin yazılamayacağı" gibi yanlış bir düşüncenin belirmesine sebep olmaktadır. Öğrencinin okul yaşamı boyunca zaten hep bulunması gereken bir konuda bir de türlerin tekrar edilmesi, öğrencilerin konudan uzaklaşmasına ve

sıklmasına neden olmaktadır. Bu noktada, sohbet türündeki “Atatürk’ ü Tanımak” adlı metinle Pasifik Yayınları ve “Atatürk ve Sanat” adlı deneme türündeki metni ile Özgün Yayınları, konuyla ilgili ancak diğer yayınların yer vermediği türlere yer vermeleri bakımından olumlu bulunmuştur.

7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan Atatürk teması içerisindeki metinler içerik bakımından “Atatürk” temasını yansıtmaya düzeyde midir?

Ders kitaplarında yer alan metinlerle ilgili özelliklerden biri de metinlerin temanın farklı yönlerini de yansıtmaya nitelikte olması gereğidir. Buna bağlı olarak da Atatürk teması için işlenecek konular sınıf düzeyinde belirlenmiştir. 7.sınıflar için aşağıdaki maddelerde verilen konular uygun görüldüğünden her konu için ayrı bir inceleme yapılmıştır.

Tema içerisinde yer alan metinler öğrencilere Atatürk’ün fikir hayatı bilgisini kazandıracak nitelikte midir? (MEB, 2006: 52)

Koza Yayınları’nda “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metinde Atatürk’ün ;

➤ “Bizim akıl, mantık ve zekâ ile hareket etmek en büyük özelliğimizdir. Bütün hayatımızı dolduran olaylar bu gerçeğin delilidir.” (s.33)

➤ “Milleti aklımızın ermediği, yapmak kudret ve kabiliyetini kendimizde görmediğimiz hususlar hakkında kandırarak geçici teveccühler elde etmeye tenezzül etmeyiz.” (s.34)

➤ “Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir.” (s.34)

➤ “Maarif vekili olarak millî irfanı yükseltmeye çalışmak, en büyük emelimdir.” (s.34)

➤ “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.” (s.34)

➤ “Millete efendilik yoktur. Hadimlik vardır. Bu millete hizmet eden, onun efendisi olur.” (s.35)

➤ “İnsan mensup olduğu milletin varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar, bütün dünya milletlerinin huzur ve refahını düşünmeli ve kendi milletinin mutluluğuna ne kadar kıymet veriyorsa, bütün dünya milletlerinin mutluluğuna hizmet etmeye elinden geldiği kadar çalışmalıdır. Bütün akıllı adamlar takdir ederler ki bu yolda çalışmakla hiçbir şey kaybedilmez. Çünkü dünya milletlerinin mutluluğuna çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu temine çalışmak demektir.” (s.37)

➤ “Yurtta sulh, cihanda sulh” (s.37)

“Bir İleti” adlı metinde;

➤ “Gerçekte ahlaklılık kişilerden ayrı ve bunların üstünde ancak toplumsal, millî olabilir.” (s.39)

➤ “Millî ahlak, milletin toplumsal düzeni ve huzuru, şimdiki ve gelecekteki refahı, mutluluğu, esenliği ve güvenliği uygarlıkta ilerleme ve yükselmesi için insanlardan her konuda ilgi, çaba, kişisel özveri ve gerektiği zaman seve seve canının verilmesini isteyen ahlakıdır.” (s.39)

➤ “Türkiye Cumhuriyeti’nin temeli kültürdür. Millî kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkaracağız.” (s.39)

sözlerine yer verilmiş, bu sözlerle ne demek istediği, hangi önemli konularda neyi nasıl düşündüğü açıklanmıştır.

Pasifik Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk temasında yer alan “Atatürk’ü Tanımak” adlı metinde Atatürk’ün :

➤ “Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kafidir.” (s.34)

➤ “Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin dışında kılavuz aramak gaflettir, bilgisizliktir, doğru yoldan sapmaktır. Yalnız, ilim ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının gelişmesini kavramak ve ilerlemelerini zamanında izlemek şarttır. Bin, iki bin sene evvelki ilim ve fen dilinin çizdiği kuralları, şu kadar bin sene sonra bugün, aynen uygulamaya kalkışmak, elbette ilim ve fennin içinde bulunmak değildir.” (s.34)

➤ “Sinema öyle bir keşiftir ki gün geçecek barutun, elektriğin ve kitapların keşfinden çok dünya medeniyetlerinin veçhesini değiştireceği görülecektir. Sinema, dünyanın en uzak uçlarında oturan insanların birbirlerini tanımalarını, sevmelerini temin edecektir. Sinema, insanlar arasındaki görüş, görünüş farklarını silecek, insanlık idealinin tahakkukuna en büyük yardımı yapacaktır. Sinemaya layık olduğu önemi vermeliyiz.” (s.34)

➤ “Harççı olamam çünkü harbin acıklı hâllerini herkesten iyi bilirim.” (s.35)

➤ “İnsanları mesut edeceğim diye onları birbirine boğazlatmak, insanlıktan uzak ve son derece üzülünecek bir sistemdir. İnsanları mesut edecek yegâne vasıta, onları birbirine yaklaştırarak, onlara birbirlerini sevdirecek karşılıklı maddî ve manevî ihtiyaçlarını temine yarayan hareket ve enerjidir. Dünya barışı içinde insanlığın gerçek mutluluğu ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ve muvaffak olmasıyla mümkün olacaktır.” (s.35)

➤ “Biz kimsenin düşmanı değiliz! Yalnız insanlığın düşmanı olanların düşmanıyız.”

➤ “İnsanlığın hepsini bir vücut ve bir milleti bunun bir organı saymak gerekir. Bir vücudun parmağının ucundaki acıdan diğer bütün organlar etkilenir.” (s.35)

➤ “Küçük Hanımlar, Küçük Beyler! Sizler, hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, bir mutluluk parıltısıdır! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz; kızlar, çocuklar!” (s.36)

“Atatürk’ün Türk Diline Verdiği Önem” adlı metinde;

➤“Millet, dil, kültür ve ülkü birliği ile birbirine bağlı vatandaşların oluşturduğu siyasî ve sosyal toplumdur.” (s.37)

➤“ Türk milletinin dili Türkçedir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir... Türk dili Türk milleti için mukaddes (kutsal) bir hazinedir. Çünkü Türk milleti, geçirdiği nihayetsiz badireler içinde ahlakının, geleneklerinin, hatıralarının, menfaatlerinin, kısaca bugün kendi milletini yapan her şeyin dil sayesinde korunduğunu görüyor. Türk dili Türk milletinin kalbidir, zihnidir. (s.37)

➤“ Millî bilincini ayakta kalabilmesi ve uyanık bulunması için dil ve tarih uğrunda çalışmaya mecburuz.” (s.38))

➤“ Ülkesini, yüksek istiklâlini korumasını bilen Türk milleti,dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır.” (s.38)

Atatürk’ü Altınla Satın Almak İsteyen Mareşal adlı metinde ;

➤“ Hiçbir millet yoktur ki ahlak esaslarına dayanmadan ilerlesin.” (s.39)

sözlerine yer verilmiş, böylece sözlerle ilgili konularda Atatürk’ün ne düşündüğü açıklanmıştır. Buna göre, Koza ve Pasifik yayınlarındaki bu metinlerin Atatürk’ün fikir hayatı bilgisini kazandıracak nitelikte olduğu görülmektedir. Özgün ve MEB Yayınları’na ait ders kitaplarında bu bilgiyi içeren bir metin yer almadığı görülmüştür.

Tema içerisinde yer alan metinler Atatürk’ün kişiliği ve özellikleri hakkında bilgi verici nitelikte midir? (MEB, 2006: 52)

Koza Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk temasında yer alan “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metinde Atatürk’ün çok yönlü ve üstün kişiliği olan bir lider olduğu, kendi milletini ve bütün insanları samimi duygularla seven iyi kalpli bir insan olduğu, idealistliği, inkılapçılığı, mantıklı ve gerçekçi olduğu, iyi bir yönetici olduğu, planlı olduğu, barışçılığı anlatılmış, bunlar Atatürk’ün çeşitli sözleri ve yapıtlarıyla desteklenmiştir.

Pasifik Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk temasında yer alan “Atatürk’ü Tanımak” adlı metinde, Atatürk’ün bilim ve sanata çok önem veren bir lider olduğu, iyi bir komutan olmasının yanında barış yanlısı olduğu, anlatılmıştır.

Buna göre, Koza Yayınlarında daha ayrıntılı olmak üzere, Koza Yayınları ve Pasifik Yayınları’na ait ders kitaplarında Atatürk’ün kişiliği ve özellikleri hakkında bilgi verici nitelikte iken; Özgün ve MEB Yayınları’nda yer alan metinlerde bu bilgiyi doğrudan içeren bir metnin bulunmamasıyla birlikte, Özgün Yayınları’na ait ders kitabında “Atatürk ve Sanat” adlı metinde bir cümlede Atatürk’ün ileriye gören bir lider olduğu söylenmiş, genel olarak ise ilim ve sanata önem veren biri olduğundan bahsedilmiştir. MEB Yayınları’na ait ders kitabında ise “Atatürk” adlı şiir metninde Atatürk’ün millet için yaptıkları, vatani kurtardığı, çağdaş uygarlık yolunda gitmemizi istediği, bilime önem verdiğinden bahsedilmiştir ancak bunlar öğrencilere Atatürk’ün kişiliği ve özelliklerini kavratma konusunda yeterli değildir.

“Temada yer alan metinler öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunabilir nitelikte midir?” (MEB,2006: 56)

Koza Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk temasında yer alan “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri” adlı metin ve Pasifik Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk temasında yer alan “Atatürk’ü Tanımak” adlı metin, Atatürk’ün kişiliği ve özellikleri ile ilgili bilgi verici nitelikte olduğundan bu yayınların bu noktada “öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunduğu” söylenebilir. Çünkü bu metinlerde Atatürk’ün olumlu kişilik özellikleri vurgulanmış, öğrencilere örnek teşkil edecek şekilde işlenmiştir.

Özgün ve MEB Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk metinlerinde ise Atatürk’ün kişiliği ve özelliği hakkında doğrudan bir bilgi bulunmamaktadır. Dolayısı ile de Atatürk’ün kişilik özellikleri örnek gösterilerek öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunma düzeyi bu yayınlarda eksik kalmıştır.

Tema içerisinde yer alan metinler Atatürk’ün “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” sözünden hareketle akıl ve bilim arasındaki ilişki bilimin insan hayatındaki yeri hakkında bilgi verici nitelikte midir? (MEB, 2006:52)

Pasifik Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk temasında bulunan “Atatürk’ü Tanımak” adlı metinde Atatürk’ün “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” sözü açıklanmış, konunun önemi şu şekilde vurgulanmıştır:

“... Bakın Atatürk bilim hakkında neler düşünüyor!

‘Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en

hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin dışında kılavuz aramak gaflettir, bilgisizliktir, doğru yoldan sapmaktır. Yalnız, ilim ve fennin yaşadığımız her dakikadaki safhalarının gelişmesini kavramak ve ilerlemelerini zamanında izlemek şarttır. Bin, iki bin sene evvelki ilim ve fen dilinin çizdiği kuralları, şu kadar bin sene sonra bugün, aynen uygulamaya kalkışmak, elbette ilim ve fennin içinde bulunmak değildir.’

Ata’mız bilimin önemini belirttikten sonra insanların her alanda kendilerine çağdaş bilim ve teknolojiyi rehber edinmeleri gerektiğini düşünerek Millî Mücadele’yi kazanmamızda aynı yolun takip edildiğini, daha sonraki çalışmalarda da bu yolun izlenmesi gerektiğini şu sözleriyle açıklamıştır:

‘Memleketimizin en ileri, en hoş, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli

ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nerededir, bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen esaslarını rehber almaktır. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan mekteplerimizin, üniversitelerimizin kuruluşunda aynı yolu takip edeceğiz. Evet, milletimizin, siyasî, sosyal hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır.’

‘İlim ve fen nerede ise oradan alacağız ve her millet ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur.’ “ (s.34)

Özgün Yayınları'na ait ders kitabındaki Atatürk temasında bulunan “ Atatürk ve Sanat” adlı metinde “ O, ‘En hakiki mürşit ilimdir.’ derken en gerçek yol göstericinin bilim olduğunu vurgulamıştır; bilim ise sanatla yaratıcılık kazanacaktır.” ifadesi ile bu konuya sanatla ilişkilendirilerek yer verilmiş ancak söz ve konu tam anlamıyla açıklanmamıştır.

Koza Yayıncılık'a ait kitapta yalnız “ Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri ” adlı metinde bu sözden de sanatla ilişkilendirilerek şu şekilde bahsedilmiştir:

“...O, akıl ve bilime çok önem verirdi. Gerçeğe akıl ve bilim yoluyla ulaşılacağına inanan Atatürk, “Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir.” sözü ile bunu en güzel şekilde açıklamıştır.” (Koza, 2010: 34) Kitaptaki ifadeden de anlaşılacağı üzere, Koza Yayınları'na ait ders kitabı da Atatürk’ün sözünden hareketle konunun açıklanması hususunda yeterli düzeye erişememiştir.

MEB Yayınları'na ait ders kitabında ise doğrudan bu sözle ilgili bir açıklama veya bilgi bulunmayıp, Rasim Köroğlu'ya ait “Atatürk” adlı şiirde Atatürk’ün bilime verdiği önemden kısaca şu şekilde bahsedilmiştir:

“...Bilimin ışığı açarken yolu, / Bilgiyle ıdıdı şu Anadolu,/ Sevgiyle öksüzü, yetimi, dolu,/ Sarmayı öğretti bize Atatürk.

Bilimde teknikte kalmadık geri,/ Harcadık emeği akıttık teri,/ Cehalet denilen paslı çemberi,/ Kırmayı öğretti bize Atatürk...” (s.34 - 35)

Şiirden hareketle öğrenciler Atatürk’ün yaptığı yeniliklerde bilimi ön planda tuttuğu, bilim ve teknikte geride kalınmamasını istediği gibi çıkarımlar elde edebilir ancak bunlar, Atatürk’ün “ Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” sözünü yeteri kadar açıklayabilecek seviyede değildir. Buna göre, Pasifik Yayınları'na ait ders kitaplarının bu maddeye uygun olduğu; Koza, Özgün ve MEB yayınlarına ait ders kitaplarının ise kitaplarda bulunması gereken bu kritere yer verilmediği söylenebilir.

Tema içerisindeki metinler Atatürk’ün millî ahlak ile ilgili görüşlerine yer vermekte midir? (MEB, 2006: 52)

Koza Yayınları'na ait ders kitabındaki Atatürk temasında yer alan “Bir İleti” adlı metnin bir bölümünde Atatürk’ün millî ahlak ile ilgili görüşlerine yer verilmiştir: “ Millî ahlak, milletin toplumsal düzeni ve huzuru, şimdiki ve gelecekteki refahı, mutluluğu, esenliği ve güvenliği uygarlıkta ilerleme ve yükselmesi için insanlardan her konuda ilgi, çaba, kişisel özveri ve gerektiği zaman seve seve canının verilmesini isteyen ahlaklır.” (s.39)

Diğer yayınlarda bu görüşler ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

Tema içerisindeki metinler öğrencilere Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem hakkında bilgi verici nitelikte midir? (MEB, 2006: 52)

Koza Yayınları'na ait ders kitabındaki Atatürk temasında yer alan “Bir İleti” adlı metinde Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem, şu şekilde ele alınmıştır.

“... Bir milletin varlığını sürdürebilmesi için en önemli koşullardan birini de kültür birliği oluşturmaktadır. Bu bilinçle hareket eden Atatürk, millî kültürün korunup geliştirilmesine büyük önem vermiştir. Atatürk’e göre kültür “okumak, okuduğunu anlamak; görebilmek, görebildiğinden anlam çıkarmak; bilinçlenmek, düşünmek, zekâyı geliştirmek” demektir. Bu nedenle cumhuriyetin ilanından sonra okumanın ve yazmanın kolaylaşmasını sağlayabilmek için önce yeni Türk harfleri üzerinde çalışıldı. 1928 yılında yeni Türk alfabesi kabul edildi. Millet mektepleri açılarak büyük bir okuma yazma seferberliği başlatıldı. Atatürk, Onuncu Yıl Söylevi’nde “Türkiye Cumhuriyeti’ nin temeli kültürdür. Millî kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkaracağız.” diyerek bize millî bir hedef göstermiş; Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu, konservatuvar, halkevleri gibi çeşitli kurum ve kuruluşları bu amaçla kurmuştur. “Asıl uğraşmaya mecbur olduğumuz şey, analarımızın ve atalarımızın oldukları gibi yüksek kültürde ve fazilette dünya birinciliğini tutmaktır.” diyen Atatürk, çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkabilmemiz için millî kültürün her alanda yükselmesini sağlamak gerektiğine inanıyordu...” (s.39)

Buna dayanarak denebilir ki, Koza Yayınları’na ait ders kitabı, Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem hakkında bilgi verici niteliktedir.

MEB Yayınları’na ait ders kitabındaki Atatürk temasında yer alan “Türk Dili” adlı metinde millî kültürden dilin bir kültür ögesi olduğu şeklinde bahsedilmiş, dille kültürün birbirine bağlı iki unsur olduğu belirtilmiş ancak; kültürün ne olduğu bilgisi veya Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem hakkında bilgi verilmemiştir.

Pasifik Yayınları’na ait ders kitabında “Atatürk’ü Tanımak” adlı metinde Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem şu şekilde ele alınmıştır.

“... Sahip olduğumuz kültür, duygu ve düşüncelerimizin biçimlenmesinde önemli etkenlerden biridir. Bunun en çarpıcı örneği Atatürk’ün duygu ve düşünceleriyle içinde bulunduğu kültürel ortamın özellikleri arasındaki ilişkidir. O da şu sözleriyle bu düşünceleri desteklemiyor mu?

“İnsanlar; âdetlerini, ahlaklarını, hislerini, eğitimlerini, hatta fikirlerini geliştirme ve terbiyede, içinde yetiştiği toplumun genel eğiliminden kurtulamazlar.”

Kültürümüz duygu ve düşüncemizi etkilemektedir. Peki, duygu ve düşüncelerimiz kültürümüzü etkilemez mi? Akıl, bilim ve insan sevgisiyle aydınlanacak, arınacak duygu ve düşüncelerinizle ait olduğunuz kültürün özelliklerini olumlu yönde biçimlendirmek bizim elimizdedir...” (s.36)

Buna göre; Koza Yayınları’na ait ders kitabı Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem hakkında bilgi verici niteliktedir. Pasifik Yayınları’nda da bu konudan kısaca bahsedilmiş ancak konu yeteri kadar açıklanmamıştır. Özgün ve MEB Yayınları’na ait ders kitaplarındaki Atatürk temasında ise Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem hakkında bilgi verici metinlerin bulunmadığı görülmüştür.

Tema içerisindeki metinler Atatürk'ün Türk diline verdiği önem hakkında bilgi verici nitelikte midir? (MEB, 2006: 52)

MEB ve Pasifik Yayınları'na ait ders kitaplarında konu ile doğrudan ilgili metinler yer almaktadır, bu metinlerde Türk dili, değeri, önemi, Atatürk'ün Türk diline verdiği önem açıklanmıştır. Koza Yayınları'na ait ders kitabında ise temada yer alan Ceren Deniz'e ait "Atatürk" adlı şiirde Atatürk'ün Türk diline önem verdiği ve Türk dilinin gelişmesi için yaptıklarından bahsedilmiştir. Buna göre MEB ve Pasifik Yayınları'na ait ders kitaplarındaki Atatürk teması içerisindeki metinlerin Atatürk'ün Türk diline verdiği önem hakkında bilgi verici nitelikte olduğu; Koza Yayınları'na ait ders kitabında konudan az da olsa bahsedildiği ancak yeterli açıklamanın bulunmadığı; Özgün Yayınları'na ait ders kitabında ise bu konuyu işleyen bir metin bulunmadığı görülmüştür.

2.2.7. Tema içerisindeki metinler Atatürk'ün Türk tiyatrosuna verdiği önem hakkında bilgi verici nitelikte midir? (MEB, 2006: 52)

MEB ve Pasifik Yayınları'na ait ders kitaplarında bu madde ile doğrudan ilgili bir metin bulunmakta ve bu metinler Atatürk'ün Türk tiyatrosuna verdiği önem hakkında bilgi verici niteliktedir.

Özgün Yayıncılık'a ait ders kitabında bu konuyu içeren bir metnin olmadığı görülmüştür.

Koza Yayınları'na ait ders kitabında da bu konuyu içeren bir metin bulunmamaktadır ancak öğrenci çalışma kitabında Atatürk teması içerisindeki bir etkinlikte Aliyar Karaca'ya ait "Atatürk ve Türk Tiyatrosu" başlıklı, Atatürk'ün tiyatroya ve sanata verdiği önemi anlatan bir metne rastlanmıştır. Bu etkinlikte öğrencilerden metni okuyarak verilen ilgili soruları cevaplamaları beklenmektedir. Buna dayanarak bu yayının Atatürk'ün Türk tiyatrosuna verdiği önem hakkında bilgi verici nitelikte olduğu söylenebilir.

4. Araştırma Bulguları, Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na göre hazırlanan Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Koza Yayınları, Pasifik Yayınları ve Özgün Yayıncılık'a ait dört farklı 7.sınıf Türkçe ders kitabındaki Atatürk teması içerik ve nicelik bakımından değerlendirilmiştir.

Değerlendirmeler sonucunda mevcut ders kitaplarındaki Atatürk temasının nicelik durumunun, Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen nicelik değerlerine çoğunlukla uygun olduğu görülmüştür. Yayınlar, sayı bakımından öngörülen değerlere uygun olsalar da tür sayısı bakımından bazı eksiklikler saptanmıştır.

İlköğretim 7.sınıf ders kitaplarındaki makale türündeki metinler sınıf seviyesine uygun olmadıklarından dolayı çıkarılmalı, yerine konuyla ilgili sınıf düzeyinde başka türdeki metinler eklenmelidir. Özbay ve Çeçen (2012) de, "programda öngörülmemiş olmanın yanında belirtilen tür sınıflamasına uygun olmayan türlere yer verilmiş olması da karşılaşılan sorunlardandır" sonucuna ulaşmışlardır.

Türkçe programında(2006) her temada duyguya dayalı, düşünceye dayalı ve olaya dayalı metin türlerinden en az bir tane bulunması gerektiği öngörülmüştür. Söz konusu yayınevleri 7. Sınıf düzeyindeki Türkçe ders kitaplarında bu ilkeye uymuşlardır. Ancak Coşkun (2008) araştırmasında farklı temalarda zaman zaman bu ilkeye uyulmadığını tespit etmiştir. Örneğin 5. Sınıf Türkçe ders kitabında Oyun ve Spor temasında bilgilendirici metne yer verilmemiştir. Bu sebeple ders kitaplarındaki temaların tür dağılımlarının yeniden gözden geçirilmesi uygun olacaktır. Ayrıca tür çeşitliliği kadar, o türe ait metin sayısı da önemlidir. Öğrencilerin bir metnin tür özelliklerini gereği gibi öğrenebilmesi için, o türde belli sayıda metin okuması gerekir. (Özbay ve Çeçen, 2012) Ders kitapları hazırlanırken temalar arasındaki metin türü çeşitliliği kadar, tür ortaklığına da yer verilmesi gerekir.

Programda Atatürk temasında bulunması gereken konular belirlenirken fazla ayrıntıya girilmesi ve bu konulara özel pek fazla metnin yazılmamış olması, ders kitaplarına alınacak metinlerin seçimini zorlaştırmıştır. Belirlenen konuların ana düşüncesi bakımından makale türü için uygun olması, 7.sınıf düzeyi için uygun görülen türler arasında da makale türünün bulunmaması da ders kitaplarına alınacak metinlerin seçimi konusunda zorluk oluşturmaktadır; bu durum, yayınevlerinin ya sınıf düzeyine uygun olmayan türlere ders kitaplarında yer vermelerine ya da sınıf düzeyine uygun metinler seçmek için konudan uzaklaşmalarına sebep olmuştur.

Ayrıca Atatürk temasında yer alan metinlerin, hem tür özelliği hem de içeriği gereği Atatürk'ü farklı yönleriyle yansıtmaktan uzak olduğu söylenebilir. Uludoğan (2008) ders kitapları üzerine yaptığı incelemede benzer bir sonuca ulaşmış, Atatürk temasındaki metinleri genel olarak yetersiz bulmuştur. Çünkü metinler, Atatürk'ün çok yönlü kişiliğine vurgu yapmaktan uzaktır.

Metinler nicelik ve tür açısından incelendiğinde ders kitabında yeteri kadar metne yer vermesi ve 7.sınıf düzeyinde belirlenen türler dışında bir türe yer vermemesi bakımından hiçbir eksiklik veya uygunsuzluğun görülmediği tek yayın olan Özgün Yayıncılık'ın konu açısından yapılan incelemelerde pek çok eksiklerinin olması; bunun yanında, 7.sınıf düzeyine uygun olmayan türlere de yer verdiği açısından eleştirilen diğer yayınların da konu bakımından yapılan incelemelerde, tema için belirlenen konuları büyük oranda içermesi; yayınların Türkçe Programı'nda belirtilen 7.sınıf düzeyinde bulunması uygun görülen türler ve Atatürk temasında bulunması gereken konuların kesiştiği metinler bulmak konusunda sıkıntı çektiğinin bir göstergesidir.

Sınıf düzeyinde bir başka çalışmada ders kitaplarındaki metin türleri ile ilgili “ Çalışmamızda karşılaştığımız bir başka sorun da düşünce yazısı dediğimiz deneme, makale, söyleşi (sohbet) türündeki metinlerin öğrenci seviyesinin üstünde oluşudur. Bu durum öğrenciyi metinlere karşı isteksiz hale getirmekte, öğrenci okuduklarından yeterince faydalanamamaktadır.” (Ekmen, 2009) görüşü bu çalışmada da kendini göstermiştir. Atatürk teması içindeki metinlerin çoğunlukla aynı türlerden seçilmesi öğrenciyi metinlere, dolayısıyla da konu ve derse karşı da isteksiz hale getirir. Makale dışındaki türlerde programda belirtilen konularda metinler yazılması bu problemin etkilerini azaltabileceği düşünülmektedir.

5. Kaynakça

- Altan, A. ve diğ erleri (2010). İlköğretim 7.sınıf Türkçe Ders Kitabı, Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Coşkun, B. (2008). İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarının ve Ders Kitaplarının Çeşitli Açılardan İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ekmen, H. (2009) . 2005 programına göre hazırlanan 7.sınıf Türkçe ders kitabının söz varlığı bakımından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Gariboğ lu, K. (1988). Örnekli Kompozisyon Bilgileri, İstanbul: Serhat Yayınları.
- Günyüz, M. , Karataş, İ. ve Özkan M. (2010). İlköğretim 7.sınıf Türkçe Ders Kitabı, Ankara: Özgün Yayınları.
- Kapulu, A. , Karaca, A.(2010). İlköğretim 7.sınıf Türkçe Ders Kitabı, Ankara: Koza Yayınları.
- Karakuş, İ. (2000). Türkçe Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretimi (Öğretmen El Kitabı) Ankara: Sistem Yayınları.
- Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavcar, C. , Oğuzkan, F. ve Aksoy, Ö. (2004). Yazılı ve Sözlü Anlatım, Ankara: Anı Yayıncılık, 69-301.
- Keskin, R. (2007). Türkçe Dil Bilgisi ve Kompozisyon Bilgileri, Ankara: Çizgi Kitabevi Yayınları, 327- 372.
- Kılıç, A. ve Seven S. (2002). Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Korkmaz, Z. ve diğ erleri (1997). Yükseköğretim Öğrencileri İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri, Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Matbaası.
- Madge, J. (1965) The Tools of Social Science: An Analytical Description of Social Science Techniques. Doubleday & Company, Anchor Books.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2006). İlköğretim Türkçe Dersi (6-8.sınıf) Taslak Ders Kitaplarını İnceleme ve Değ erlendirme Ölçütleri, Ankara.
- Özbay, M. (2006). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri, Ankara: Öncü Kitap Basımevi.
- Özbay, M. ve Çeçen, M.A. (2012). Türkçe Ders Kitaplarında (6-8) Yer Alan Metinlerin Tür ve Tema Açısından İncelenmesi. Dil ve Edebiyat Eğ itimi Dergisi. C.1. S.1. s.67-76.
- Parlatır, İ. (1998). Büyük Türkçe Sözlük, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sever, S. (2003). Çocuk ve Edebiyat, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2002). Öğretim Dili Olarak Türkçenin Sorunları ve Öğretme-Öğrenme Sürecindeki Etkili Yaklaşımlar. Türkçenin Dünü BugünüYarını.
- (Uluslararası Bilgi Şoleni -Bildiriler) Ankara; 185-203.
- Tebliğler Dergisi(1982). İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Atatürk İnkılap ve İlkelinin Öğretim Esasları Yönergesi, TD:18/01/1982-2104.
- Uludoğ an, O. (2008). 6. Ve 7. Sınıflarda Okutulan Türkçe Ders Kitaplarındaki Düzyazı Metinlerinin Değ erlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Yangın B. , Çelepoğlu A. ve Türkyılmaz F. (2011). İlköğretim 7.sınıf Türkçe Ders Kitabı, Ankara: Pasifik Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, N. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Primary education system gives the basic knowledge and skills of an eight-year is defined as the first step (Parlatır,1998: 1072). Academic foundations were laid, to develop reading and writing skills, in particular the underlying is an important step for each field on human life. In this case, be considered to be the most important element in the process main language education. Deserving of the epithet native language to learn, but its beauty, it is possible to know the intricacies of and committing to it. One of the overall goals of Turkish National Education accurate, consistent and effective use. Effective use of the mother tongue as well as the social values of the culture is an important tool for bringing texts. To achieve the objective of teaching Turkish course books, text books, and this has a major role. Agreed-read text, contacts, on the one hand contribute to the development of language skills while preparing to life. Turkish teaching, education, the main tool for providing students with the intended behavior, should be text (Sever, 2002: 192).

The constructivist approach and act on this belief since 2006, the Turkish Education Program provides for the exclusive concept of a teaching text to be processed. Themes for the program in question was based on the texts to supply a whole, and each theme, sub-themes supported.

Textbooks are very important tools to make students reaching the desired goals. But, there may be deficiencies in published and used textbooks. With the investigations it is need and possible to identify and correct the textbooks, to help investigating the textbooks by determining the positive directions of them, and so, it is needed to provide them to be more successful about the work.

In this study, Atatürk themes in four different 7 th class Turkish textbook which prepared according to the 2006 Turkish Course Teaching Syllabus are evaluated in terms of quantity and topics. Four textbooks are belong to Millî Eğitim Bakanlığı, Koza, Pasifik and Özgün Publishings.

This descriptive study, primary school textbooks in Turkish Atatürk contact 7th grade through document analysis aims to evaluate the texts. Document analysis research, targeted examination of written materials containing information about the case or cases (Madge, 1965). In the document, the different regions used as the textbook “MEB, Koza, Pasifik and Özgün” Atatürk contact publishers in the 7th grade Turkish course books used in a total of 24 text. Research, not only reading texts, listening texts were included in the study.

Documentary screening method was used in this study (Karasar, 2006; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Finding sources of documentary research was conducted for a particular purpose, reading, note-taking and evaluation processes and covers. As a tool for data collection prepared by MEB, Koza, Pasifik and Özgün publishing used in texts about Atatürk.

For the purpose of this descriptive study was to study the data collected through document analysis were examined. The findings of the texts, Turkish academic program and student eligibility requirements of the Atatürk comprehend aspects of the theme are presented and interpreted.

As a result of evaluation on the existing textbooks, texts Atatürk, Turkish Education Program often found to comply with the values of the specified quantity. Publications, even if they comply with the values specified in terms of numbers identified some shortcomings in terms of the number of species. Elementary Grade 7 textbooks should be removed as they have not obey article type, text, class level, rather than other types of relevant texts should be added at the class level.

Turkish program (2006) based on each theme, emotion, thought-based and event-based text types, at least one should have foreseen. 7 in such publishers Class-level textbooks in Turkish conformists to this principle. For this reason, revision of textbooks themes such distribution would be appropriate.

In determining the issues to have contact with the program, more details are given of Atatürk. In addition to these issues is not much written in the text. This situation made it difficult for the selection of the texts to be textbooks.

The matters set out the most appropriate type of processing article. 7 However, There is no article among the species is considered appropriate for grade level. In this case, not suitable for publishing or grade level texts to include the text or to select the appropriate class level have had to get away from the subject.

Another finding of the study of the texts included in the Atatürk contact, as well as the content and due to such features is that far from reflecting different aspects of Atatürk.

In terms of the quantity and types of texts in the textbook enough to give the text and in the 7th grade level, a species other than the species in terms of the well-crafted book does not belong to Özgün publisher.

Atatürk's mostly the same types of texts in the selection of the theme of the student texts and, therefore, reluctant to make the subject and against the course. Article writing of texts other than the types of matters specified in the program is thought to reduce the effects of this problem.